

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง การกอบกู้กรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑

ครูผู้สอน ครูชีวาภร จวบรัมย์

ครูอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง การกอบกู้กรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๑

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้

อธิบายเหตุการณ์สำคัญ
ของการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการ

อภิปรายปัจจัยสำคัญของ
การกอบกู้เอกราชครั้งที่ ๑ ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านคุณลักษณะ

เห็นคุณค่าและกระตือรือร้น
ต่อการปฏิบัติกิจกรรมอภิปรายร่วมกัน

ทบทวนบทเรียน การเสียดวงศรียุทธยาครั้งที่ ๑

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ตอนที่ ๑๑ ประกาศอิสรภาพ สู่ยุทธหัตถี (ตอนที่๑) - เดอะไดอารี่ บันทึกประวัติศาสตร์ชาติไทย

เผยแพร่วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๕

เผยแพร่โดย : ครูตู้ DLTV

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=B0xyrOzyqs0>

บุคคลในภาพคือใคร

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
พระองค์ได้กู้อิสรภาพของไทย
จากการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก
และได้ทรงแผ่อำนาจ
ของอาณาจักรอยุธยาให้กว้างใหญ่

ภาพ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงหลังทักษิณทก
เป็นสัญลักษณ์การเป็นเอกราชจากจักรวรรดิตองอูของพม่า ที่มหาวิทยาลัย
นเรศวร

พระเจ้าบุเรงนองคือใคร?

เป็นพระมหากษัตริย์พม่าจากราชวงศ์
ตองอู เสวยราชย์ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๙๓ ถึงปี
พ.ศ.๒๑๒๔ อาณาจักรของพระองค์เป็น
อาณาจักรที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีอาณาเขตแผ่ไปถึง
อาณาจักรล้านนา อาณาจักรล้านช้าง
รัฐมณีปุระ และอาณาจักรอยุธยา

ใบความรู้ เรื่อง การถูกกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑

การสูญเสียอิสรภาพต้องอยู่ภายใต้อำนาจพม่า ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ฝังแน่นในจิตใจของคนไทยที่จะช่วยกอบกู้เอกราชของชาติคืนมาโดยเร็ว ใน พ.ศ. ๒๑๑๔ ที่พระนเรศวรขึ้นครองเมืองพิษณุโลก ถือเป็นจุดเริ่มต้นการเตรียมการกอบกู้เอกราช ขณะแม้ว่าพระองค์จะมีพระชนมายุเพียง ๑๖ พรรษา ด้วยสภาพของหัวเมืองเหนือในช่วงนั้นยังมีสภาพดีกว่ากรุงศรีอยุธยา พระนเรศวรจึงทรงดำเนินการรวบรวมไพร่พลช้างม้าพาหนะและเครื่องศาสตราวุธต่าง ๆ ไว้ใช้ในการสงคราม

ในปี พ.ศ. ๒๑๓๕ พระเจ้านันทบุเรง โปรดให้พระมหาอุปราชา นำกองทัพทหารสองแสนสี่หมื่นคน มาตีกรุงศรีอยุธยาหมายจะชนะศึกในครั้งนี้ สมเด็จพระนเรศวรทรงทราบว่าพม่าจะยกทัพใหญ่มาตี จึงทรงเตรียมไพร่พล มีกำลังหนึ่งแสนคนเดินทางออกจากบ้านป่าโมกไปสุพรรณบุรี ข้ามน้ำตรงท่าท้าวอู่ทองและตั้งค่ายหลวงบริเวณหนองสาหร่าย เข้าของวันจันทร์ แรม ๒ ค่ำ เดือนยี่ ปีมะโรง พ.ศ. ๒๑๓๕ สมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเอกาทศรถทรงเครื่องพิชัยยุทธ สมเด็จพระนเรศวรทรงช้าง นามว่า เจ้าพระยาไชยานุภาพ ส่วนสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงช้างนามว่า เจ้าพระยาปราบไตรจักร ช้างทรงของทั้งสองพระองค์นั้นเป็นช้างชนะงา คือช้างมิ่งที่ได้รับภารกิจให้รู้จักการต่อสู้มาแล้วหรือเคยผ่านสงครามชนะงา ชนะช้างตัวอื่นมาแล้ว ซึ่งเป็นช้างที่กำลังตกมัน ในระหว่างการรบจึงวิ่งไล่ตามพม่าหลงเข้าไปในแดนพม่า มีเพียงทหารรักษาพระองค์และจาดูรงค์บาทเท่านั้นที่ติดตามไปทัน สมเด็จพระนเรศวรทอดพระเนตรเห็นพระมหาอุปราชาทรงพระคชสารอยู่ในร่มไม้กับเหล่าเท้าพระยา จึงทราบได้ว่าช้างทรงของสองพระองค์หลงกลเข้ามาถึงกลางกองทัพ และตกอยู่ในวงล้อมข้าศึกแล้ว แต่ด้วยพระปฏิภาณไหวพริบของสมเด็จพระนเรศวร ทรงเห็นว่าเป็นการเสียเปรียบข้าศึก จึงไล่ช้างเข้าไปใกล้ แล้วตรัสถามด้วยค้อนเคยมาก่อนแต่้วยเขาว่า "พระเจ้าที่เราจะยืนอยู่ใยในร่มไม้เล่า เชิญออกมาทำยุทธหัตถีด้วยกัน ให้เป็นเกียรติยศไว้ในแผ่นดินเถิด ภายหน้าไปไม่มีพระเจ้าแผ่นดินที่จะได้ยุทธหัตถีแล้ว"

ใบความรู้ เรื่อง การกอบกู้เอกราช ของกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑

ใบความรู้ เรื่อง การถูกกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑

พระมหาอุปราช่าได้อินดงนั้น จึงไล่ข้างนามว่า พลายพัทธกอเข้าชนเจ้าพระยาไชยนาภาพเสียดหลัก พระมหาอุปราช่าทรงฝันสมเด็จพระนเรศวรด้วยพระแสงของ้าว แต่สมเด็จพระนเรศวรทรงเบี่ยงหลบทัน จึงพ้นถูกพระมาลาหนึ่งขาด จากนั้นเจ้าพระยาไชยนาภาพชนพลายพัทธกอเสียดหลัก สมเด็จพระนเรศวรทรงฝันด้วยพระแสงของ้าวถูกพระมหาอุปราช่าเข้าที่อั้งสะขวา สิ้นพระชนม์อยู่บนคอข้าง

ส่วนสมเด็จพระเอกาทศรถทรงฝันเจ้ามั่งจาปะโรเสียดชีวิตเช่นกัน ทหารพม่าเห็นว่าแพ้แน่แล้ว จึงใช้ปืนระดมยิงใส่สมเด็จพระนเรศวรได้รับบาดเจ็บ ทันใดนั้นทัพหลวงไทยตามมาช่วยทัน จึงรับทั้งสองพระองค์กลับพระนคร พม่าจึงยกทัพกลับกรุงหงสาวดีไป นับแต่นั้นมาก็ไม่มีกองทัพใดกล้ายกมากล้ำกรายกรุงศรีอยุธยาอีกเป็นระยะเวลาอีกยาวนาน แต่ในมหาชัยชนะหรือพงศาวดารของพม่าระบุว่า การยุทธหัตถีครั้งนี้ ข้างทรงของสมเด็จพระนเรศวรบุกเข้าไปในวงล้อมของฝ่ายพม่า ฝ่ายพม่าก็มีการยิงข้างเรียงเป็นหน้ากระดาน มีทั้งข้างของพระมหาอุปราช่า ข้างของเจ้าเมืองขามะโรง ทหารฝ่ายสมเด็จพระนเรศวรก็ระดมยิงปืนใส่ฝ่ายพม่า เจ้าเมืองขามะโรงสั่งเปิดผ้าหน้าราหูข้างของตน เพื่อไล่ข้างเข้ากระทำการยุทธหัตถีกับสมเด็จพระนเรศวรเพื่อป้องกันพระมหาอุปราช่า แต่ปรากฏว่าข้างของเจ้าเมืองขามะโรงเกิดวิ่งเข้าใส่ข้างของพระมหาอุปราช่าเกิดซุลมุนวุ่นวาย กระสุนปืนลูกหนึ่งของทหารฝ่ายสมเด็จพระนเรศวรก็ยิงถูกพระมหาอุปราช่าสิ้นพระชนม์

ที่มาของข้อมูล

ชาดา นทวัฒน์. (๒๕๔๙). การเมืองไทยสมัยสมเด็จพระนเรศวร. กรุงเทพฯ : แสงดาว.

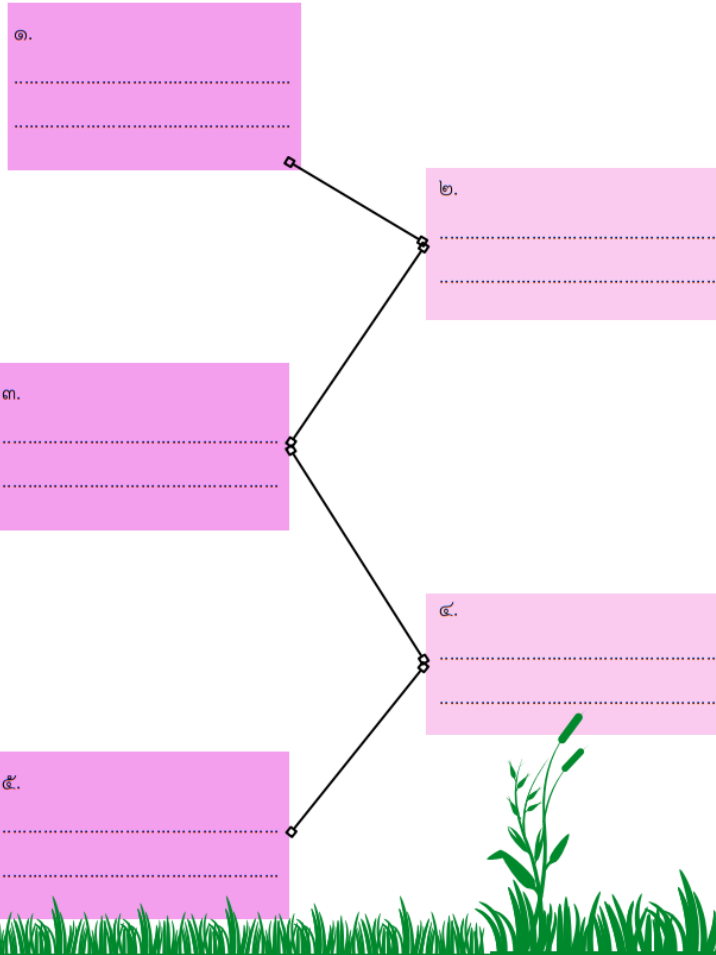
อานนท์ จิตรประภาส. (๒๕๕๑). พระนเรศวรมหาราชชาตินักรบ. กรุงเทพฯ : ไทยควอลิตี้บุ๊คส์.

ใบความรู้ เรื่อง การกอบกู้เอกราช ของกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑

ใบกิจกรรม ไทม์ไลน์กอบกู้กรุงศรีอยุธยา

คำชี้แจง : ให้นักเรียนสร้างไทม์ไลน์เหตุการณ์การกู้กรุงศรีอยุธยา และอธิบายพอสังเขป

ใบกิจกรรม “ไทม์ไลน์กอบกู้เอกราช กรุงศรีอยุธยา”

นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด หรือมีปัจจัยใดที่ทำให้
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงตัดสินพระทัยประกาศอิสรภาพ
ในขณะที่ตอนนั้นทรงดำรงตำแหน่งเป็นพระมหาอุปราชเท่านั้น

สมเด็จพระนเรศวรทรงล่วงรู้ว่าทางฝ่ายหงสาวดีคิดปองร้าย
พระองค์ จึงได้ประกาศอิสรภาพ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง การเสียดวงศรียุทธยา
ครั้งที่ ๒

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบกิจกรรม “ร้อยเรียงเหตุการณ์ชาวกรุงเก่า”
๒. ภาพคำให้การชาวกรุงเก่า
๓. ใบความรู้เรื่องการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒
๔. สลากเหตุการณ์สำคัญการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)